

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

136. Prima sententia affirmat Christum de facto utramque meruisse. Hanc docent Altiſiodorensis, libro primo tract. 1. cap. 7. Major in 3. dist. 18. quæst. 2. Bassolis, Theophilus Raynaudus, & alij, illamque probabilem censet Suarez hic disp. 40. sect. 2.

Secunda extremè opposita negat id contingere potuisse, etiam de potentia absoluta, supposito quod Christus à primo conceptionis momento gratiam habitualement, & gloriam essentialem habuerit. Ita Medina hic art. 3. qu. 5. concl. 4. Nazarius contro. unicâ p. 7. concl. 2. Cabrera disp. 7. §. 4. concl. 2. & Joannes à S. Thoma disp. 18. art. 1. concl. 2. Hanc etiam sententiam insinuat Vazquez disp. 78. cap. 3. ubi docet quod si possibile foret ut Christus mereretur suam beatitudinem essentialem, illam de facto meruisset.

Tertia, quæ media est, affirmat id de facto non contigisse, potuisse tamen contingere de potentia absoluta, tamen si Christus gratiam habitualement, & gloriam essentialem animæ, ab initio conceptionis habuerit. Ita Cipullus hic art. 3. dubio 10. Episcopus Oxoniensis in manuscripto de gratia Christi, & alij ab ipso citati.

§. II.

Statuitur prima conclusio, & ostenditur Christum, nec gratiam habitualement, nec gloriam essentialem animæ, de facto meruisse.

Dico primò: Christus non meruit gratiam habitualement, nec gloriam essentialem animæ.

137. Hanc conclusionem probant aliqui hoc discursu: Christus non meruit unionem suæ humanitatis cum Verbo, quandoquidem unio hypostatica præcessit omne meritum, & gratiò humanitati Christi concessa est: Ergo neque meruit gratiam aut gloriam. Probant Consequentiam, quia gratia & gloria necessariò consequuntur ipsam unionem, sicut proprietates essentiali: unde sicut passionem non possunt cadere sub meritum, quia consequuntur essentiali, ita nec gratia habitualis, nec gloria essentialis animæ Christi.

Alij utuntur hac ratione: Gratia & gloria erant debite animæ Christi, titulo connaturalitatis, ratione unionis hypostaticæ: At quod est debitum alicui titulo connaturalitatis, non potest fieri iterum ei debitum per meritum: Ergo &c.

138. Verùm hæ rationes non videntur efficaces, prima enim supponit falsum, nempe gratiam habitualement & gloriam manare ab unione hypostatica tanquam illius passionem, hoc enim supra impugnatum est. Secunda verò habet manifestâ instantiam in gloria corporis, quæ erat debita Christo, titulo connaturalitatis, cum deberet connaturaliter emanare à gloria animæ, & tamen, ut videbimus articulo sequenti, Christus illam sibi meruit: unde habere aliquid ex merito, & connaturaliter, non sunt tituli se invicem excludentes. His ergo rationibus prætermisiss.

139. Prima pars conclusionis probatur hac ratione: Christus non meruit gratiam habitualement per actus ab ipsa procedentes: Sed omnis actus meritorius Christi à gratia habituali processit: Ergo eam non meruit. Major constat, nam principium meriti, de lege saltem ordinaria, non potest esse præmium operum procedentium ab ipso. Minor verò probatur: Oportuit ut anima Christi actus meritorios eliceret connaturaliter: Sed sic elici nequeunt sine gratia habituali: Ergo omnis actus meritorius Christi, à gratia habituali processit, Mi.

Tom. IV.

A nor supra probata fuit, Major verò constat: Tum quia de Christi actibus loqui debemus conformiter ad illorum naturam, nisi oppositum sit revelatum, vel aliquid inconueniens sequatur. Tum etiam, quia operari actus supernaturales modo non connaturali, est imperfectè operari: Christo autem attribuire debemus nedum perfectas operationes, sed etiam modum operandi perfectum.

B Secunda pars conclusionis, quæ est de gloria essentiali animæ Christi, probatur primo ratione D. Thomæ, ad hanc formam redacta. Ut Christus mereretur animæ beatitudinem, necessarium erat quod illa aliquando caruisset: Sed carentia beatitudinis essentialis, pro nullo instanti fuit in anima Christi: Ergo non meruit essentialem animæ beatitudinem. Major manifesta videtur, nam meritum non est nisi ejus quod nondum habetur: Ergo ut Christus mereretur essentialem animæ beatitudinem, necessarium erat quod aliquando eam caruisset. Minorem verò probat D. Thomas, quia carentia beatitudinis magis dignitati Christi præjudicat, quàm per meritum illa accrescat, & consequenter majoris dignitatis est nunquam carere essentiali beatitudine, quàm per meritum illam obtinere: cum enim (ut notavit Cajetanus) essentialis beatitudo intra latitudinem gratiæ contineatur, illius carentia, est carentia plenitudinis gratiæ, quæ magis præjudicat dignitati Christi, quàm talis dignitas per meritum accrescat: Sed Christo concedi debet quod majoris dignitatis est: Ergo asserendum est, ipsum nunquam essentiali beatitudine animæ caruisse.

Secundò suaderi potest eadem pars hac ratione: Cognitio fidei, vel alia quæcumque invidens, non potuit regulare meritum Christi: cum nec cognitio fidei, nec ulla notitia obſcura, possit esse simul cum visione beata, quàm Christus à primo instanti conceptionis habuit: unde meritum Christi vel à visione beata, vel à scientia infusa ipsam consequente regulatum fuit: subindeque utraque scientia, beata nimirum & infusa, ad omne meritum Christi, tanquam illius regula supposita est: unde cum principium meriti non cadat sub merito, Christus nec scientiam beatam, nec infusam meruit, sed utramque à primo conceptionis momento, titulo connaturalitatis, à Deo recepit.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò contra primam partem conclusionis: Juxta D. Thomam infra qu. 34. art. 3. Christus in primo suæ conceptionis instanti sanctificatus fuit per proprium actum, & propriam dispositionem, qui est modus sanctificationis adultorum, perfectiorque modo sanctificationis parvulorum: Ergo juxta D. Thomam, motus liber charitatis præcessit in Christo gratiam habitualement, nam actus disponens ad formam, saltem prioritate naturæ, petit præcedere formam: At prædicto actui nihil defuit ut de facto mereretur gratiam habitualement: Ergo illam de facto meruit. Minor patet, nam actus ille fuit supernaturalis, processit à Christo ut viatore, & ut subiecto pro illo priori grato, gratitudine personali: Ergo habuit conditiones omnes ad meritum necessarias, & consequenter de facto meruit gratiam habitualement.

Huic argumento respondent aliqui ex nostris Thomistis, quod licet Christus per proprios actus se disposuerit ad gratiam habitualement, eam tamen

PPP

non meruit, quia tales actus solum prioritate naturae illam praecedere, meritum autem debet tempore praecedere praemium. Alij vero dicunt (& haec solutio coincidet cum praecedenti) Christum per actum charitatis, quo in primo conceptionis momento ad gratiam habitualemente disposuit, illam non meruisse, quia talis actus non fuit dispositio praecedens gratiam, sed eam duntaxat concomitans. Tertiò alij respondent cum Medina, ideò praedictum actum non meruisse gratiam habitualemente, quia ut meritorius esset, gratiam necessariò supponebat: sicut (inquiunt) in nobis dispositio ultima ad gratiam habitualemente, eam non meretur, ut in Tractatu de justificatione & merito docuimus.

144. Sed haec solutiones non placent: quia ad rationem praemij non requiritur quod tempore meritum sequatur, nam augmentum gratiae respondens actibus habitu intensioribus ut praemium, simul tempore existit cum illis: Ergo ob defectum praecedentiae temporis ad gratiam habitualemente, non redduntur actus Christi quibus ad eam se disposuit, insufficientes ut sint merita condigna illius. Ex quo confutata manet secunda solutio, nam dispositio concomitans, licet non antecedit formam, prioritate temporis, eam tamen praecedit prioritate naturae: At inter meritum & praemium, non requiritur necessariò prioritas temporis, sed sufficit prioritas naturae, ut patet in exemplo adducto: Ergo dato quod actus charitatis, quo Christus ad gratiam habitualemente se disposuit, fuerit solum dispositio concomitans, & prioritate solum naturae eam antecedens, potuit nihilominus eam mereri de condigno.

Tertia etiam solutio displicet: Ideò namque dispositio ultima ad gratiam, illam non meretur in nobis, quia pro illo priori quo disponit ad illam, non procedit à subjecto grato: Sed actus disponens ad gratiam habitualemente in Christo, pro priori quo intelligitur habitualemente gratiam antecedere, intelligitur procedens à subjecto grato Deo, gratitudine substantiali, à gratia unionis procedente: Ergo ex eo quod pro illo priori talis actus gratiam habitualemente non supponat, non redditur insufficientis ut sit meritum condignum illius. His ergo solutionibus praetermissis.

145. Respondeo primò, ideò Christum non meruisse gratiam habitualemente, tamen per proprios actus ad illam se disposuerit, quia ut illi actus connaturaliter elicerentur ab anima Christi, debuerunt procedere à gratia habituali, ut à principio quo, ut probando primam partem nostrae conclusionis dicebamus: unde licet illis actibus nihil desit sufficientiae meritoriae respectu gratiae habitualis, quia tamen principium meriti non cadit sub merito, illam de facto non meruerunt.

146. Secundò responderi potest, Christum per illos actus gratiam non meruisse, vel quia Deus non promisit illis habitualemente gratiam ut praemium, vel quia Christus suos actus ad illam ut ad praemium non direxit. Christus enim non direxit suas operationes meritorias ut ad praemium, ad id omne ad quod habebant sufficientiam, & vim meritoriam: fuere enim sufficientes ad Incarnationem Patris merendam, quam tamen non merere de facto, quia Christus illas ad ipsam ut ad praemium non direxit. Ideò verò Christus non direxit suas operationes ad gratiam habitualemente promerendam, quia eam modo connaturali mereri non poterat, cum ad modum connaturalem merendi in Christo praesupponi debeat talis gratia, ut supra ostensum est.

Disp. 12.
art. 2.
parag. 1.
concl. 3.

A Obijcies secundò contra secundam partem conclusionis: Isaia 53. de Christo dicitur: *Pro eo quod laboravit anima ejus, videbit & saturabitur*: Sed per ly *videbit*, non potest alia visio, quam beatifica, intelligi, cum illa sola satiet omnem hominis appetitum: Ergo juxta Scripturam, Christus meruit visionem beatificam, subindeque gloriam animae essentialem.

147. Respondeo testimonium illud non intelligi de visione beatifica, sed de visione seminis longaevis (id est conversionis Gentium, quae per meritum Christi receperunt adoptionem filiorum) ut patet ex verbis illis immediatè praecedentibus. *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longevum, & voluntas Domini in manu ejus dirigetur*. Unde saturitas illa Christi, de qua biloquitur Propheta, ad fruitionem beatificam referri non debet, sed ad multiplicationem fidelium, & Evangelij praedicationem per totum orbem, ut liquet ex verbis sequentibus: *In scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos, & iniquitates eorum ipse portabit. Ideò disperiam ei plurimos, & fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam*. Quae verba non nisi ad conversionem Gentium, & multiplicationem fidelium, quam Christus per meritum passionis à Patre obtinuit, referri possunt.

148. Obijcies tertio: Non est de ratione meriti quod tempore praemium praecedat, sed sufficit quod illud prioritate naturae antecedit, ut constat in merito augmenti gratiae, in vi actus habitus praexistente intensioris, quod simul tempore cum augmento quod meretur existit: Ergo ut Christus mereretur essentialem beatitudinem, non erat necessarium quod illà pro aliquo tempore vel instanti careret, sed potuit illam mereri per opera in primo conceptionis momento elicta, & simul in eodem instanti esse beatus, & clarè videre divinam essentiam, subindeque ratio Divi Thomae non videtur efficax.

149. Respondeo distinguendo Antecedens: De ratione meriti non habentis conditiones praemio oppositas, & cum illo impossibiles, concedo Antecedens. De ratione meriti has conditiones habentis, nego Antecedens, & Consequentiam: nam meritum gloriae essentialis, petit ex natura rei regulari cognitione fidei obscurà: fides autem & visio ejusdem objecti simul repugnant, & ideò meritum beatitudinis essentialis, prout ex lege communi, & attentis rerum circumstantiis contingit, non potest simul tempore cum illa existere: secus accidit in merito augmenti gratiae, quod non habet conditiones cum augmento gratiae impossibiles, ideòque non petit illud tempore praecedere, sed solum prioritate naturae.

E Dices primò: D. Thomas quodlib. 9. art. 8. docet Angelum in primo instanti fuisse beatum, & meruisse beatitudinem; & rationem reddit, quia licet in his quae successivè fiunt, prius sit fieri quam factum esse, in his tamen quae fiunt subito, simul tempore est fieri & factum esse, cum sola prioritate naturae: Ergo sentit D. Thomas meritum essentialis beatitudinis non habere conditiones illi oppositas, aut cum illa incompatibiles, quoad simultatem temporis, sed solum quoad simultatem naturae.

150. Respondeo cum Bergomensi in tabula aurea dubio 154. & cum Ferrariensi 3. contra Gent. cap. 110. D. Thomam loco citato non fuisse locutum ex propria, sed ex aliorum sententia. Quod ut fiat manifestum, Advertendum est, S. Doctorem

147.

148.

149.

150.

151.

152.

ibi inquirere, utrum Angeli suam beatitudinem meruerint? Circa quod tres refert sententias Primam, asserentem Angelum in primo suæ creationis instanti fuisse beatum. Secundam, docentem fuisse omnes Angelos in gratia creatos, & perseverantes in illa, beatitudinem meruisse, & hanc sequitur D. Thomas. Tertiam, asserentem fuisse Angelos in puris naturalibus conditos, & conversis ad Verbum, simul collatam fuisse beatitudinem & gratiam: pro cujus sententiæ defensione refert tres modos dicendi, & solum approbat tertium, quem in objectione adduximus, non quidem ex propria sententia (elegerat enim secundam) sed tertiâ sententiâ suppositâ, quam ipse non sequebatur.

153. Dices secundò: D. Thomas ex eodem principio (nimirum quod meritum & præmium non possunt simul in eodem instanti existere) infert Christum non solum meruisse gloriam æternalem animæ, sed nec etiam gratiam, nec scientiam: Sed meritum gratiæ licet petat regulari per fidem, non inde tamen habet conditiones cum gratia incompatibiles, fides enim cum illa potest componi: Ergo incompatibilitas de qua loquitur D. Thomas, nascitur ex ratione meriti in communi, ut cum præmio comparati.

154. Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem: nam gratia de qua loquitur D. Thomas, est gratia consummata, & in statu perfectò, qualiter fuit Christo infusa in primo instanti conceptionis: gratia autem consummata nequit cum fide componi. Item scientia de qua loquitur, est scientia beata, vel scientia infusa, quarum utraque pugnat cum fide, & cum ipsâ impossibilis est.

§. IV.

Alia difficultas resolvitur.

Dico secundò: Potuit Christus, de potentia absoluta, gratiam habitualement, & beatitudinem animæ, habitas ab initio conceptionis de condigno mereri.

155. Probatur breviter: Potuit Christus de potentia absoluta, gratiam habitualement, beatitudinem essentialem, non habitam ab initio conceptionis mereri, ut fatentur omnes Theologi: Sed coexistentia durationis non repugnat essentialiter inter meritum & præmium, ut constat in augmento gratiæ dato in præmium actuum intensiorum habitu, quod simul tempore cum præmio existit: Ergo Christus potuit, de absoluta potentia, mereri de condigno gratiam habitualement, & beatitudinem animæ, tamen illas ab initio conceptionis habuerit. Hæc conclusio magis patebit ex solutione argumentorum, ex illa enim constabit, id nullam implicare contradictionem, subindeque non esse denegandum divinæ omnipotentiae.

156. Arguunt ergo Adversarij contra istam conclusionem multipliciter. In primis enim contra illam sic insurgunt. Implicat subiectum aliquod esse in termino, & ad terminum moveri: Sed anima Christi Domini constituitur per beatitudinem essentialem in termino, & per meritum moveretur ad illam: Ergo implicat esse in primo instanti beatam, & mereri propriam beatitudinem.

157. Secundò, Non stat moveri per meritum ad beatitudinem, nisi mediante actu spei de præmio obtinendo per meritum: Sed implicat spem beatitudinis, simul in eodem instanti cum ejus fructio-

Tom. IV.

A ne existere: Ergo implicat Christum à primo conceptionis instanti esse beatum, & in eodem instanti mereri beatitudinem.

158. Tertiò, Beatitudo cum unione hypostatica per modum passionis convertitur: Ergo implicat Christum mereri beatitudinem, nisi etiam unionem hypostaticam mereatur: Sed istam mereri non potuit, etiam de absoluta potentia, ut disp. 7. art. 2. ostensum est: Ergo nec illam potuit mereri, etiam de potentia Dei extraordinaria.

159. Quartò, Non potest dari dilectio in Christo, coexistens cum visione beatifica, nisi reguletur per ipsam, vel per cognitionem illam supponentem: Sed implicat actum regulatum visione beatifica, vel notitiâ illam supponente, esse meritum beatitudinis: Ergo implicat Christum esse beatum à primo instanti conceptionis, & mereri beatitudinem. Minor patet, Major autem in qua est difficultas, sic ostenditur. Omnis actus voluntatis perit pro regula aliquem actum intellectus: Sed dilectio Dei simul existens cum visione beata, regulari nequit cognitione obscurâ fidei, cum implicet existere simul cognitionem claram Dei, & cognitionem obscuram: Ergo non potest dari actus dilectionis in Christo, coexistens cum visione beata, nisi vel visione beata, vel notitiâ scientiæ infusæ illam supponente reguletur. Consequentia patet, tres enim solum possunt dari cognitiones Dei ut authoris supernaturalis, nimirum cognitio obscura fidei, visio beata, & notitiâ scientiæ infusæ: unde si actus dilectionis à Christo in primo conceptionis momento elicitus, regulari nequeat cognitione fidei obscurâ, visione beatificâ, vel notitiâ scientiæ infusæ, necessario regulari debet.

160. Demum, Principium meriti non potest cadere sub merito: Sed gratia habitualis fuit in Christo principium meriti: Ergo non potuit cadere sub merito.

161. Hæc tamen, licet aliquid difficultatis præ se ferant, evidenter tamen non ostendunt implicare contradictionem, quod Christus beatitudinem animæ, quam ab initio conceptionis habuit, de condigno promeruerit. Unde ad primum respondeo, Majorem esse veram de motu successivo, falsam autem de motu seu mutatione instantanea; meritum autem non in motu successivo, sed in instantanea actione consistit, & ideo nulla est implicantia quod simul cum motu per meritum existat beatitudo, quæ est præmium & terminus meriti, ut liquet in merito augmenti gratiæ, quod simul cum illo existit.

162. Ad secundum dicendum quod licet de lege ordinaria Dei non stet meritum beatitudinis, absque spe illam consequendi, ostendi tamen non potest id esse impossibile de potentia absoluta: sicut de lege ordinaria, non stat meritum beatitudinis essentialis, sine actu fidei, & tamen de potentia absoluta, potest dari sine illo; & meritum beatitudinis corporis, sine actu spei non invenitur, loquendo de lege ordinaria, & tamen in Christo sine tali actu datur.

163. Ad tertium, dato Antecedente (quod plures ex Thomistis negant, existimantes gratiam habitualement, & beatitudinem animæ Christi, non dimanare physice ad modum passionis à gratia unionis) nego Consequentiam: esto enim ita esset quod beatitudo animæ Christi à gratia unionis physice dimanaret, ut proprietates ab essentia, non ideo tamen implicaret Christum mereri visionem beati-

P P p p ij